

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce - CŽV

Student: Bc. Romana TŮMOVÁ

Obor: ČJ - HV

Název práce v českém jazyce:

Zhudebněná poezie J. V. Sládka s bibliografií skladeb

Název práce v anglickém jazyce:

J. V. Sládek's poems set to music supplemented with a bibliography of pieces

Vedoucí práce: PhDr. Věra Brožová, Ph.D.

Oponent práce: prof. PhDr. Dagmar Mocná, CSc.

Romana Tůmová ve své diplomové práci velmi vhodně zužitkovala propojení obou studovaných oborů, když se zaměřila na problematiku zhudebnění poezie Josefa Václava Sládka. Volbu tohoto autora opodstatňuje skutečnost, že právě k jeho dílu sahalo českých skladatelů velmi často. Základ práce tvoří bibliografický soupis vokálních skladeb, vzniklých s užitím textů Sládkových básní. I když není (nikoli z diplomantčiny viny, nýbrž z objektivních důvodů – uzavření archivů a knihoven v současné pandemické době) zcela úplný, čítá téměř tisíc položek, jež diplomantka musela vyhledat, zjistit o nich potřebné údaje, popř. opravit tradované chyby. Skrývá se za tím velké množství práce, jež si zaslouží patřičné ocenění. Byť sama diplomantka říká, že tento soupis je pouze podloží její diplomové práce, má nepominutelnou hodnotu už sám o sobě. Má potenciál stát se východiskem pro další badatele, ať už z oblasti literárněvědné, či muzikologické.

Interpretační část diplomové práce je navzdory mezioborovému přístupu založena spíše literárněhistoricky, což je logické, uvážíme-li, že byla psána na katedře české literatury. Diplomantka se seznámila s relevantní sekundární literaturou věnovanou interpretaci Sládkovy poezie; s její oporou dokázala citlivě proniknout k podstatě Sládkova autorského stylu a prokázala pochopení pro různost jeho výrazových poloh. Nevnímá jej jenom jako básníka selství či hravé dětské poezie, jak tomu často bývá, nýbrž i jako autora nevšední romantické lyriky, obecně méně známé.

Metodicky vzato mohla být interpretační nadstavba na bibliografickým soupisem pojednána různými způsoby. Autorka postupně použila dva zorné úhly. Nejdříve uplatňuje chronologické hledisko: probírá Sládkovy sbírky od první k poslední, stručně je charakterizuje a zároveň si všímá toho, do jaké míry se tyto sbírky staly pro hudební skladatele atraktivními. Druhé uplatněné hledisko je tematické: diplomantka v souladu s rozpoznanou mnohostranností Sládkovy poezie rozdělila jeho tvorbu do čtyř tematických oblastí a každou z nich podrobila samostatnému zkoumání.

Také v tomto případě je základní půdorys výkladu přehledového rázu. Diplomantka nejprve uvádí, jakých podob nabývá sledované téma v jednotlivých sbírkách; dále pak kteří skladatelé si z těchto sbírek vybrali básně pro svá vokální díla a jaké konkrétní básně přitom upřednostňovali. V souvislosti s tím řeší i otázky spojené s genezí některých skladeb, přičemž využívá rozmanitých informačních zdrojů (např. i Sládkovy korespondence s jeho spisovatelskými přáteli). V rámci

každého tematického okruhu autorka vybrala několik zhudebněných básní a podrobila je analýze z hlediska vzájemné komunikace mezi textovou a hudební složkou.

Tato zhruba padesátistránková kapitola je – vedle bibliografického soupisu - bezesporu klíčovou částí diplomové práce. Autorka se tu – ovšem z jiného úhlu pohledu – vrací k básnickým sbírkám, o nichž již pojednala v nástinu Sládkova básnického vývoje. Její charakteristiky se tu stávají ještě přílehavějšími i minucióznějšími než v předchozí kapitole. Byť se stále opírá o existující sekundární literaturu (zejména o práce předního sládkovského interpreta Milana Jankoviče), dokáže si najít i osobitou interpretační polohu. To předvádí zejména v konkrétních rozborech vybraných opusů, kde vedle citu pro básnický text osvědčuje i schopnost funkční hudební analýzy. Aniž bych jakkoli chtěla zpochybňovat význam přiloženého bibliografického soupisu a množství práce odvedené při jeho tvorbě, považuji za vrchol diplomové práce právě tyto interpretační miniatury. Autorka v nich osvědčuje, že je nejenom pilná badatelka, ale také schopná interpretka hudebně básnického sdělení.

Zhudebňování literárních předloh je nejenom důležitým nástrojem komunikace mezi dvěma navzájem blízkými uměleckými druhy, nýbrž také součástí tzv. druhého života spisovatelů a jejich děl. Hudební skladatelé – podobně jako filmaři či divadelní inscenátoři, rovněž hledající v literatuře podněty pro svou tvorbu – spolurozhodují o tom, která spisovatelova tvář bude kanonizována. Závěry diplomové práce Romany Tůmové přesvědčivě ukazují, že skladatele přitahovaly dvě polohy básnickova díla: jednak textově průzračná a lidovou poezií inspirovaná tvorba pro děti a také jeho básně vlastenecké, ať už ty, jež tematizují selství a líčí krásy české krajiny, anebo bojové výzvy k národní nepoddajnosti. I hudební skladatelé tedy napomohli výše zmiňovanému zúženému vnímání Sládkovy tvorby, marginalizujícímu jeho osobní lyriku. Na druhou stranu však významně přispěli k tomu, aby ona společensky preferovaná část Sládkova díla zůstala v trvalém povědomí a svým způsobem i zlidověla.

Již tento jeden příklad dalšího možného interpretačního využití poznatků, jež diplomová práce Romany Tůmové přináší, naznačuje její informační hodnotu pro budoucí bádání, ať už se bude zabývat podobami a vývojem české vokální tvorby, intermediálními vztahy mezi hudbou a literaturou, interpretací básní J. V. Sládky, či širěji poezie 2. poloviny 19. století.

Na diplomové práci Romany Tůmové si cením širě poskytovaných informací, péče, jakou věnovala jejich verifikaci, jasné výkladové struktury a kultivovaného podání. Plně ji proto doporučuji k obhajobě.

V Praze dne

.....

Podpis